

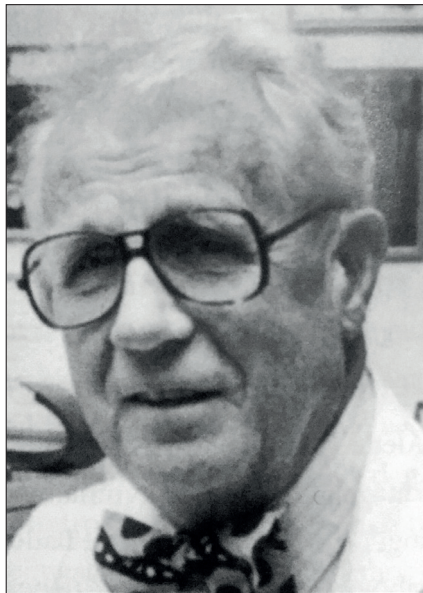
Først i verden med dyp hjernestimulering ved Parkinson

Michael 2018; 15: Supplement 22, 133–5.

Overlege Carl Wilhelm Sem-Jacobsen presenterte i 1962 resultatene fra elektrisk hjernestimulering gjennom innopererte elektroder utført på Gaustad sykehus hos 10 parkinsonpasienter. Sannsynligvis var Sem-Jacobsen den første i verden som foretok dyp hjernestimulering hos denne pasientgruppen.

Nordmannen Carl Wilhelm Sem-Jacobsen (1912–91) (fig. 1) tok medisinsk embetseksamen i 1941. Han var tilknyttet motstandsbevegelsen under krigen og måtte til slutt flykte til Sverige, der han kom i kontakt med amerikanske spesialstyrker og innledet et langvarig samarbeid med amerikanske militære myndigheter og Office of Strategic Services – forløperen til CIA. Etter krigen dro han til USA, der han ble spesialist både i psykiatri og klinisk nevrofysiologi ved Mayo-klinikken i Rochester (1).

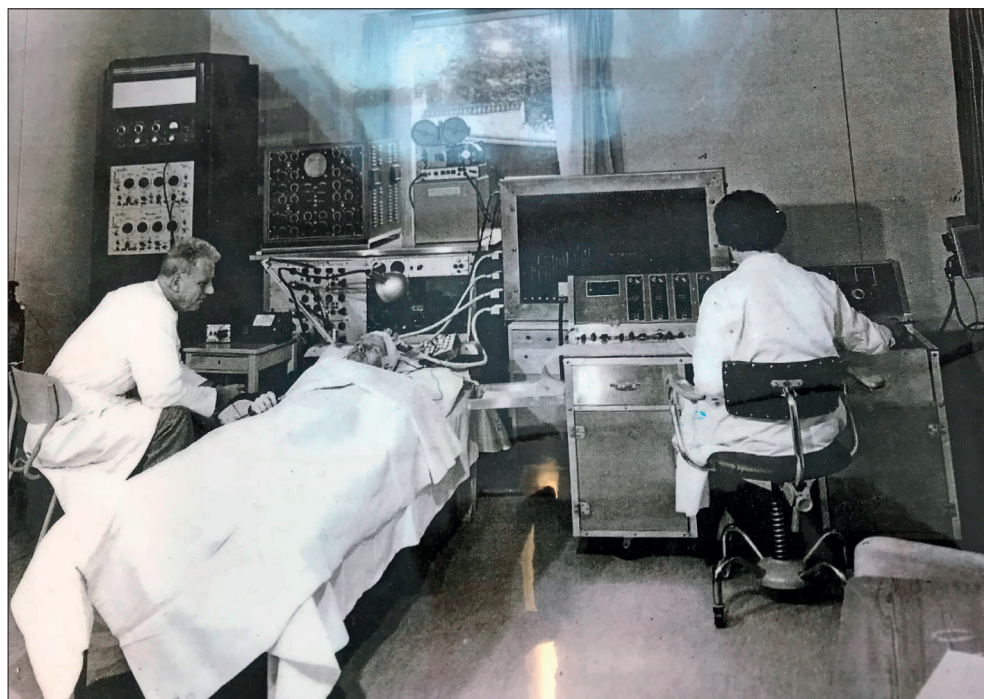
I 1956 kom Sem-Jacobsen tilbake til Norge og ble overlege ved Gaustad sykehus. Med støtte fra USA bygde han et eget institutt der han drev med registrering av

Figur 1.

Carl Wilhelm Sem-Jacobsen.

Foto: Ukjent, fra (1) med tillatelse.

*Figur 2. Bilde tatt på Gaustad under registrering fra elektroder dypt i hjernen.
Foto: Ukjent/Museet Gaustad sykehus.*

elektrisk aktivitet og elektrisk stimulering av hjernen gjennom innopererte elektroder. Selve operasjonene ble utført av nevrokirurger fra Rikshospitalet. Sem-Jacobsen sto selv for registrering og stimulering med elektrodene (1). De fleste inngrepene ble foretatt hos psykiatiske pasienter, og elektrodene ble blant annet brukt for å avgjøre hvor lesjonen skulle plasseres ved lobotomi. Men Sem-Jacobsen foretok slik registrering og stimulering også hos en del andre pasienter, blant annet hos mange med Parkinsons sykdom. Ved den skandinaviske nevrologikongressen i Oslo i 1962 presenterte Sem-Jacobsen og medarbeidere resultater fra 10 parkinsonpasienter med dyp hjernestimulering. Figurene viste at de oppnådde bedring av alle kardinalsymptomer ved Parkinsons sykdom: bevegelseshastighet, rigiditet og tremor (2).

I dag er dyp hjernestimulering en svært utbredt behandling hos pasienter med Parkinsons sykdom. På 1950-tallet ble dyp hjernestimulering forsøkt ved flere forskjellige tilstander, og lesjonskirurgi med thalamotomi og pallidotomi mot Parkinsons sykdom ble utført mange steder. Resultater fra

dyp hjernestimulering hos parkinsonpasienter hadde imidlertid ikke vært publisert tidligere, og det er sannsynlig at Sem-Jacobsen faktisk var den første i verden som begynte med dyp hjernestimulering ved Parkinsons sykdom (fig. 2). Dette var også konklusjonen Blomstedt og Hariz kom til i sin historiske gjennomgang av dyp hjernestimulering (3).

Litteratur

1. Stien R, Aarli JA. *Hjernens leger – historien om de første norske nevrologene*. Oslo: Nevrolitterære klubb, 2012.
2. Hartviksen K, Sem-Jacobsen CW. The effect of surgical and medical treatment of Parkinson's disease. *Acta Neurol Scand Suppl*. 1963;39 Suppl 4: 237–49.
3. Blomstedt P, Hariz MI. Deep brain stimulation for movement disorders before DBS for movement disorders. *Parkinsonism Relat Disord*. 2010;16: 429–33.

Espen Dietrichs
Nevrologisk avdeling
Oslo universitetssykehus og Universitetet i Oslo
espen.dietrichs@medisin.uio.no